

Ang Ikaupat nga Bahin sa Daang Kasabotan

Sa unang bahin sa Biblia atong makita ang mga libro sa kasaysayan: Genesis, Exodo, Samuel, Mga Hari... gisundan sa mga libro sa mga propeta: Isaias, Jeremias... unya ang mga libro sa Kaalam: Job, Mga Panultihon... Mahimong tungaon ang kataposang bahin niini ug iusa sa mga mosunod nga libro nga nasulat uban sa mga Judio nga nakatag sa ubang nasod.

Atong nahisgotan sa pasiuna sa Esdras nga kinahanglang makita ang kalainan sa mga Judio sa Palestina ug sa uban sa linibolibong katuigan sa wala pa si Cristo. Mas daghan pa sila kay sa ilang kaigsoonan nga nahibilin sa ilang nasod. Sa ilang pagpuyo sa paganong kalungsoran, kinahanglang manginabuhi usab sila sama kanila, apan nagpabilin silang matinud-anon sa ilang lungsod. Gikasuko usab nila ang kasuko sa mga pagano. Apan nagtoo sila nga sa umaabot nga mga adlaw magkauban ra gihapon sila sa tinuod nga tinooan.

Nagpuyo nga layo sa Templo kining maong mga Judio diin walay seremonyas o mga pyesta sa lungsod. Maong mahinungdanon alang kanila ang pagsaulog sa Pulong sa Diyos nga gipasabot ug ilang gipaminaw. Usa kini ka sanglitanan alang sa Kristohanong katilingban nga sa pagkakaran nakatag sa kalibotan nga wala nay panahon para sa relihiyon. Dili usab sila mahimong makig-ambit sa liturhiya ug sa hinugpong nga pag-ampo maong nadiskobrehan nila ang kabililhon sa kaugalingong pag-ampo.

Mao nga mga bag-ong kabalaka lahi sa makita nato sa Job hangtod sa Mga Pagbangotan ang giatubang sa mga libro nga gisulat para kanila ug gibutang nato niining bahina.

Ang Nobela Mahitungod kang Ester

Ang Ester mubong nobela nga mas makasaysayanon pa kay sa ubang basahon sa kasaysayan sa Biblia. Kon adunay mga hitabo dinhi nga minugna, nagpadayag lang kini sa kasakitan, sa mga kayugot ug paglaom nga sulod sa kapid-an ka siglo, gisagubang sa nagkatibulaag ug gilutos nga mga Judio. Ang kahadlok sa mga pagano; ang pagtamay sa wala makaila og Diyos; ang way puas nga paningkamot nga mahatagan og pabor sa awtoridad, ang makanunayong pagpangamuyo sa Diyos, nga dili makatugot nga mawala ang iyang katawhan; ang pagpaabot sa adlaw nga mapanimaslan nila ang ilang mga kaaway alang sa dugang himaya sa Diyos.

Kining tanan makapa-aghat sa mga kristyanos karon nga gilutos o gilisudlisod sa daghang kagamhanan. Apan adunay laing pagtulun-an nga gipalutaw sa sugilanon ni Ester: kinahanglan nga maluwas ang mga Judio, bisag unsang kakuyaw ang ilang giatubang kay kon mawala ang mga Judio, mawala usab ang paglaom sa Mesiyas nga dugay na nilang gipaabot.

Adunay kinaiya sa mga Judio pagpadala og mga gasa ug pagsaulog sa pangilin atol sa mga adlaw sa Purim. Gigamit sa istorya kining maong batasan ug pangilin pinaagi

Ang damgo ni Mardoqueo

11¹ Sa unang adlaw sa Nisan, sa ikaduhang tuig sa paghari ni Asuero, ang Bantogan, nagdamgo si Mardoqueo, anak ni Yair nga anak ni Semei, ang anak ni Kis sa tribu ni Benjamin. ² Si Mardoqueo Judio nga nagpuyo sa Susa nga may taas nga katungdanan sa korte sa hari. ³ Usa siya sa mga dinakpan nga gidala ni Nabucodonosor, ang hari sa Babilonia, gikan sa Jerusalem uban ni Jeconia, ang hari sa Juda.

⁴ Sumala sa iyang damgo, adunay pagbakho ug kalibog, dalugdog, linog ug kagubot sa kalibotan. ⁵ Miabot ang duha ka dagkong dragon nga andam sa pagpakigsangka, nagngulob silag kusog. ⁶ Ang tanang nasod nangandam sa pagpakiggubat batok sa Balaang katawhan. ⁷ Usa kadto ka adlaw sa kangitngit ug kasub-anan, sa kagubot ug kalibog, sa kasakit ug dakong kahingawa. ⁸ Ang tibuk nasod nga matarong nagubot tungod sa kahadlok nga moabot kanila ang kadaot. Mangamatay gayod sila. ⁹ Apan mituaw sila sa Diyos ug midagayday ang usa ka gamayng tubod. Nahimo kining dakong sapa ug mibul-og ang tubig. ¹⁰ Unya, may kahayag sa pagsilang sa adlaw. Gituboy ang mga mapaubsanon ug gilamoy ang mga gangsa.

¹¹ Niining damgo, nakit-an ni Mardoqueo ang gustong buhaton sa Diyos. Sa iyang pagmata, gihinuktokan niya pag-ayo ang maong butang. Nangingkamot siya pagbalaybalay sa kahulogan niini sa tibuk adlaw.

12¹ Nagpuyo siya sa korte uban ni Bigtan ug Teres. Ang duha, mga kinapon nga sulugoong lalaki sa hari. Mga guardiya sila sa palasyo nga ²nadunggan niya nga naglaraw batok sa hari. Busa, nagpakisusi siya. Nahibaw-an niya ang plano pagpatay kang Asuero og iya kining gipahibalo. ³ Gisukitsukit sila ni Asuero, ang hari. Ug misulti sila sa matuod busa, gipapatay sila.

⁴ Pinaagi sa mando sa hari, kining hita-bo gisulat alang kang Mardoqueo sa ilang Basahon. ⁵ Gitudlo siya sa usa ka katungdanan sa korte isip ganti sa iyang gibuhat.

⁶ Agi og panimalos sa duha ka kinapon nga sulugoong lalaki sa hari, si Aman nga anak ni Amadelita, ang Agagita nga bata-bata sa hari, nagtinguha pagdaot kang Mardoqueo ug sa iyang katawhan.

1¹ Sa panahon nga naghari si Asuero, ang kalapad sa iyang gingharian gikan sa India hangtod sa Etiopia. Aduna kini 120 ka probinsiya. ² Naglingkod siya sa iyang harianong trono sa Susa. ³ Sa ikatulong tuig sa iyang paghari, naghatag siya og bangkete alang sa tanan niyang opisyaes ug ministro ug sa dagkong tawo sa Persia ug Media, sa mga hamili sa korte ug gobernador sa probinsiya. ⁴ Sulod sa 180 ka adlaw, iyang gipakita ang bahandi ug kaambong sa iyang gingharian ingon man ang katigayonan. Ug gipasundayag niya ang iyang harianong kabtangan.

⁵ Pagkahuman, mihatag siya og pito ka adlaw nga bangkete sa hardin sa palasyo alang sa tanang katawhan nga nagpuyo sa Susa, dato man o pobre. ⁶ Adunay puting mga kurtina nga gapas ug asul nga pabitay nga gihigtan og maayong matang sa pising lino ug morado nga gibitay sa mga platang argolya ug haliging marmol. Anaay mga higdaanan nga bulawan ug plata sa usa ka agianan nga hinimo sa nindot nga mga bato, marmol, ug mga batong dekolor. ⁷ Ang mga ilimnon gidulot sa nagkadaiyang mga bulawan nga kopa. Walay hunong ang pagbaha sa bino kay manggihatagon man ang hari. ⁸ Sa mando sa hari, ang kada bisita makainom sumala sa iyang gusto. Ang tanang mayordomo gisultihan nga hatagan ang tanang bisita sa ilang pangayoan.

⁹ Si Rayna Vasti mihatag usab og bangkete alang sa kababayen-an sa harianong palasyo ni Hari Asuero.

¹⁰ Sa ikapitong adlaw, nalipay na pag-ayo ang hari, tungod sa bino. Gisugo niya ang pito ka kinapong lalaki nga nag-alagad kaniya isip kamarlenggo: si Mahuman, Bizta, Harbona, Bigta, Abagta, Zetra, ug si Karkas. ¹¹ Gisugo niya sila nga paadtuon sa iyang atubangan si Rayna Vasti nga sul-ob sa harianong korona. Maanyag kaayo ang rayna. Buot sa hari nga ipakita ang iyang

sa pagsaysay sa panglutos diin naluwas ang mga Judio. Salamat sa pagpanghilabot ni Ester ug ni Mardoqueo sa maong adlaw.

Ang Basahon ni Ester

Daghang mga teksto sa basahon ni Ester nga dili mabasa sa Hebreo nga Biblia. Ang uban nangto nga kining bahina gidugang sa Griyego nga Biblia. Gitooan sa ubang mga hanas nga kining Griyego ang basahon maoy mas tukma sa karaang sinulat ug nga sa kadugayan ang ubang teksto gikutlo alang sa Hebreo nga Biblia.

Ang Griyego nga mga teksto niining basahona gisulat sa italics.

kaanyag sa katawhan ug sa mga hamili sa korte. ¹²Apan wala moadto ang rayna. Busa, nasuko pag-ayo ang hari.

¹³Sumala sa naandang gimbuhaton, gikonсульта sa hari ang mga hanas sa balaod ug hanas sa hustisya. ¹⁴Gipatawag niya ang pito ka opisyal sa korte sa Persia ug Media. Naghupot sila ug taas nga katungdanan sa gingharian. Sila si: Karsena, Setar, Admata, Tarsis, Meres, Marsena ug Memukan. ¹⁵Nangutana siya: “Sumala sa balaod, unsay angayang buhaton kang Rayna Vasti sa pagsupak niya sa mando sa hari nga gipatuman sa mga kapon nga lalaking alagad sa hari?”

¹⁶Sa atubangan sa hari ug sa mga opisyal, mitubag si Memukan: “Dili lang sa hari nakasala si Rayna Vasti kun dili, sa tanang opisyal ug lumolupyo sa probinsya. ¹⁷Kon makahibalo na unya ang tanang mga babaye niini, isalikway nila ang ilang mga bana ug moingon sila: ‘Gipaanha ni Hari Asuero ang rayna sa iyang atubangan, apan wala siya moadto.’ ¹⁸Kon madunggan kini sa mga kababayan-an sa Persia ug Media, mao usab kini ang ilang buhaton sa mga harianong opisyal. Dili na unya mohunong ang pagkawalay respito. ¹⁹Kon gikahimuot sa hari, magpakanaog siya ug hari-anong sugo ug isulat uban sa mga balaod sa Persia ug Media. Sumala niini, si Vasti dili na makaanha sa atubangan ni Hari Asuero ug isip hari may katungod siya paghatag sa harianong katungdanan sa babaye nga mas bililhon pa kay kang Vasti. ²⁰Inigproklamar na niining dikreto sa halapad nga gingharian, ang tanang asawa motahod na sa ilang bana, gikan sa pinakapobre ngadto sa pinaka-dato.

²¹Ang maong sugyot nakalipay sa hari ug sa mga opisyal. Gituman sa hari ang sugyot ni Memukan. ²²Nagpadala siya ug mga sulat sa tanang bahin sa iyang gingharian, sa tanang probinsya ug sa tanang katawhan sa nagkalainlaing sinulithan nga nagmando nga ang mga bana maoy agalon sa kaugalingong panimalay.

2¹ Dihang mikalma na ang iyang kasuko, nahinumdoman ni Hari Asuero ang pagsupak ni Vasti ug ang dikreto nga gipakanaog batok kang Vasti. ²Misugyot ang mga alagad sa korte sa hari: “Maoy tingali nga magpili kita ug mga maanyag ug batan-ong dalaga alang sa hari. ³Magtudlo siya ug mga tinugyanan sa tanan niyang probinsiya nga modala sa tanang matahom ug batan-ong dalaga nga ulay sa Susa. Atimanon sila ni Hegue, ang tigbantay sa mga babaye. Unya, tagaan sila ug igdililhog alang sa paanyag. ⁴Ang babayeng makapahimuot sa hari maoy mopuli sa lugar ni Vasti.” Nalipay ang hari sa maong sugyot ug iya kining gisunod.

⁵Adunay nagpuyo sa Susa nga usa ka Judio, si Mardoqueo, anak ni Yair, ang anak ni Semei nga anak ni Kis, usa ka Benjaminita. ⁶Gipalayas siya sa Jerusalem uban ni Hari Jekonias sa Juda ug gidala ni Hari Nabucodonosor sa Babilonia nga mga binihag. ⁷Si Mardoqueo anaay ig-agaw, si Hadasa nga ginganlan usab ug Ester. Matahom siya ug maayog pamarog. Pagkamatay sa iyang ginikanan, gisagop siya ni Mardoqueo isip kaugalingong anak.

⁸Agig pagsunod sa mando sa hari, daghang batan-ong babaye ang gidala sa Susa ug gisalig kang Hegue. Usa kanila si Ester. ⁹Nakapahimuot siya sa nag-atiman sa mga babaye ug nakuha niya ang pagtagad ni Hegue. Gihatagang dayon siya ug mga paanyag ug maayong pagkaon. Gitagaan usab siya ug pito ka espesyal nga sulugoon gikan sa panimalay sa hari. Siya ug ang iyang sulugoon gibalhin sa pinakamaayong lugar sa harem.

¹⁰Wala ibutyag ni Ester ang iyang kagikan o pamilya kay gidid-an man siya ni Mardoqueo. ¹¹Adlaw-adlaw moadto si Mardoqueo sa hawanan sa harem aron pagsuta sa iyang kahimtang.

¹²Human sa 12 ka bulan nga pangandam sa mga babaye, ang matag-usa magulhos-ulhos pag-adto sa atubangan ni Hari Asuero. Mao kadto ang panahon paggalam sa kaanyag: Unom ka bulan pagpanihog sa lana nga mira ug laing unom paggamit sa mga pahumot ug mga papino sa kutis. ¹³Kon torno na sa babaye pag-atubang sa hari, makadala siya sa palasyo sa bisag unsa nga iyang gikinahanglan gikan sa harem. ¹⁴Moadto siya ingkagabii ug mobalik sa sunod buntag sa lain na usab nga harem ubos sa pagbantay sa harianong nga kinapong lalaki nga si Saaszag, ang tigbantay sa mga puyopuyo sa hari. Dili makabalik ang babaye kon wala siya makalipay sa hari ug kon dili siya ipatawag pag-usab.

¹⁵Dihang torno na ni Ester, (ang babaye nga gisagop ni Mardoqueo nga anak sa iyang uyuang si Abigail) pag-adto sa hari, wala siya mangayo bisag unsa gawas sa gitambag kaniya ni Hegue. Apan gidayeg gihapon siya sa tanan nga nakakita kaniya. ¹⁶Gidala siya sa palasyo ni Asuero sa ika-10 ka bulan nga gitawag ug Tebet, sa ikapitong tuig sa iyang paghari. ¹⁷Nagustohan siya sa hari labaw kay sa ubang dalaga. Nadawat niya ang harianong korona ug gihimo siya nga rayna puli ni Vasti.

¹⁸Unya, mihatag ang hari og dakong bangkete alang sa tanan niyang opisyal ug ministro agig pasidungog kang Ester. Nagproklamar siyang piesta opisyal sa tibukob probinsiya ug nanghatag ug mga regalo sa harianon niyang kamanggihatagon.

¹⁹Pagkatapok pag-usab sa mga dalaga, naglingkod si Mardoqueo sa ganghaan

sa hari. ²⁰ Hangtod niadtong tungora wala pa ibutyag ni Ester ang iyang kagikan ug nasyonalidad. Gisunod niya ang tambag ni Mardoqueo sama sa iyang gibuhat sa bata pa siya. ²¹ Samtang naglingkodlingkod si Mardoqueo sa ganghaan sa hari, naglaraw pagpatay kang Hari Asuero si Gabata ug si Tarra, duha ka kinapong alagad sa hari, nga nagbantay sa ganghaan. ²² Pagkahibalo niini ni Mardoqueo, gipahibalo niya si Rayna Ester. Ang rayna mitaho niini sa hari nga mipasidungog kang Mardoqueo. ²³ Gisusi kini ug nasayran nga tinuod. Busa, ang naglaraw gibitay sa bitayanan ug gisulat ang hitabo sa Libro sa mga Kronika atubangan sa hari.

3 ¹ Human niini, gipatas-an sa hari ang ranggo ni Aman, ang anak ni Amedata nga Agagita. Siya ang pina-kataas og ranggo nga opisyal. ² Sa mando sa hari, ang tanan niyang opisyal sa ganghaan moluhod ug moyukbo kang Aman. Apan midumili pagbuhat niini si Mardoqueo.

³ Ang mga opisyal sa ganghaan nangutana kaniya: “Nganong imo mang gisupak ang mando sa hari?”

⁴ Gisultihan siya bahin niini kada adlaw, apan wala siya mosunod. Iya silang gipasabot nga Judio siya. Aron mahibaloan kon dawaton ba ang maong hinungdan, gisuginlan nila si Aman.

⁵ Naglagot si Aman pagkakita niya nga dili moluhod o motahod kaniya si Mardoqueo. ⁶ Pagkasayod niya kun kinsa ang katawhan ni Mardoqueo, nakahunahuna siya nga dili pa igo ang paglaglag kang Mardoqueo. Gikinahanglan nga laglagon usab ang tanang Judio sa tibukong gingharian ni Asuero.

• ⁷ Sa Nisan, ang unang bulan, sa ika-12 ka tuig sa paghari ni Asuero, ang pur o ripa gihimo sa atubangan ni Aman. Magtakda kini sa adlaw ug

bulan nga laglagon ang katawhan ni Mardoqueo. Ang napilian mao ang ika-13 ka adlaw sa ika-12 ka bulan, ang bulan nga Adar.

⁸ Nakigsulti si Aman kang Hari Asuero: “Nakatag sa mga probinsya sa imong gingharian ang katawhan kansang mga kinaiya nalahi sa uban. Wala sila magsunod sa atong mga balaod. Dili maayo alang sa hari nga pasagdan lang sila. ⁹ Kon gikahimuot sa hari, magpakanaog siya ug sugo nga magpuo kanila. Modeposito ako sa harianong panudlanan og 10,000 ka plata alang sa mohimo sa gimbutan sa hari.”

¹⁰ Gihulbot sa hari ang iyang singsing ug gihatag kang Aman ug miingon: ¹¹ “Tigoma ang salapi ug buhata sa maong katawhan ang buot ni-mong buhaton.”

¹² Sa ika-13 ka adlaw sa unang bulan, gipatawag ang mga sekretaryo sa hari ug gidiktahan ni Aman sa mando alang sa kada probinsya ug sa nagkalinlaing sinultihan sa katawhan ngadto sa mga opisyal sa hari, sa mga gobernador sa kada probinsya ug sa opisyalessa sa tanang katawhan. Sinulat sa ngalan ni Hari Asuero mismo ug sinilyohan sa iyang singsing, ¹³ gidala kini sa mga mensahero sa tanang harianong probinsya uban sa mando pagpatay, paglaglag ug pagpuo sa tanang Judio, batan-on o tigulang, babaye o mga bata. Buhaton kini sulod lang sa usa ka adlaw, ang ika-13 sa ika-12 ka bulan, ang bulang nga Adar. Sakmiton usab ang ilang kabatangan.

• ¹⁴ Usa ka kopya sa dikreto gimantala aron mahimong balaod sa tanang

• **3.7** Si Aman taas nga ministro sa hari. Giisip siya nga diyos sa iyang mga sakop. Kining klase sa mga tawo dili anad sa dayag nga panag-istoryahay, apan malingla sa mga ambisyoso ug bisan sa ordinaryong tawo.

Gikasilagan ni Aman ang mga Judio kay lahi silag kaliwat. Hakog si Aman sa gahom ug awtoridad, dili siya magpanuko paggamit bisag

unsa aron lang pagwagtang sa iyang kaatbang. Human maglaraw sa kamatayon ni Mardoqueo misantop sa iyang hunahuna pagpatay sa libo ka libong pamilya sa mga Judio.

• **14.** Kining “sulat ni Asuero” ang labing inila nga teksto sa basahon ni Ester. Mao kini ang binuhatan ug panghunahuna sa kagamha-

probinsya. Gimantala kini aron masayod ang tanang katawhan ug maandam alang sa maong adlaw. ¹⁵ Ang mga mensahero nagdali pagpanglakaw tungod sa mando sa hari. Ang sugo gimantala sa Susa. Samtang ang hari ug si Aman nanglingkod ug nag-inom. Nagkaguliyang ang syudad sa Susa.

13¹ Mao kini ang sulat:

Ang Bantogang Hari Asuero, nagsulat alang sa nagmando sa 127 ka probinsiya gikan sa India hangtod sa Etiopia ug sa mga gobernador ubos kanila:

² Isip hari sa daghang kanasoran ug agalon sa tibuok kalibotan, nakahukom ako nga dili magpadala sa garbo tungod sa gahom; nga kanunayng magmando sa katarong ug sa kaluoy. Nakahukom usab ako nga tagaan ang akong mga sakop ug kinabuhi nga layo sa kaguol. Pabalikon ko ang kalinaw nga gitinguha sa tanang katawhan. Makab-ot kining tanan pinaagi sa paghimo sa akong gobyerno nga makitawhanon ug tinuod nga sibilisado ngadto sa tanang mga utlanan sa akong gingharian.

³ Nangonsulta ako sa akong mga mananambag unsaon kini pagkab-ot. Ang kasaligan ug matinuorong Aman nga may kaalam labaw kanato, nakuha niya ang ikaduhang ranggo sa akong gingharian. ⁴ Iyang gidala sa akong atensyon ang pundok sa katawhan sa akong kayutaan nga may

pagka-masupilon. Ang ilang mga balaod sukwha sa mga balaod sa ubang kanasoran. Wala sila manumbaling sa mga sugo sa hari nga nahimong babag pagkab-ot sa kahiusahan niining kagamhanan.

⁵ Busa, tungod sa kanunayng pag-supak sa ubang katawhan; sa ilang kahibudngan nga sistema sa pama-laod ug sa pamaagi sa panginabuh; sa ilang kamasupakon; sa atong tinguha ug sa kadaot nga gihimo niini sa kaligon sa atong gingharian, ⁶ nagpakanaog kami ug kasugoan nga ang katawhan nga gihisgotan sa mga sulat ni Aman, ang ikaduha natong amahan ug tinugyanan sa gimbuhaton sa palasyo, laglagon sa way kukaluoy. Patyon sila sa espada sa ika-13 ka adlaw sa ika-12 ka bulan, ang Adar niining tuiga. ⁷ Kon kining mga tawhana nga may daotang tinguha moadto na sa kalibotan sa mga patay sulod lang sa usa ka adlaw, ilang biyaan ang atong kagamhanan nga lig-on ug malinawon.

4¹ Pagkahibalo ni Mardoqueo sa panghitabo, gigisi niya ang iyang sapot. Nagsul-ob siya ug sako ug nagbutang ug abo sa ulo. (Unya, milakaw siya sa syudad nga naghilak sa tumang kapait ug kakusog. ² Gihimo niya kini hangtod sa pag-abot niya sa ganghaan sa hari diin walay tawong magsul-ob ug sako nga pasudlon. ³ Sa matag probinsya diin gibasa ang kasugoan sa hari, nasubo pag-ayo ang

nang madaugdaogon bisag asa, ug sa tanang panahon. Matud nila, ang tawo ilhon nga subersibo kay sukwha siya ug panghunahuna ug dili moyoun sa kamandoan sa namunoan, kansang kagustohan ug kinaugalingong interes giparehas ra sa kasigurohan sa nasod.

Kining sulat naghatag ug gibug-aton sa kagawasan sa konsensya alang sa katawhang Judio ug mahimo usab nga sanglitanan alang sa mga kristyanos. Makita dinhi ngano nga ang nangaging mga nasod nga madaugdaogon dili makaagwanta pagpuyoy uban sa mga Judio ug ngano usab nga dunay “Kristyanos” nga kulang og respito kanila. Sama gihapon kini sa nahitabo karon sa paglutos sa simbahan nga gibuhat sa malupigong panggamhanan.

Mao kini ang mahitabo kanunay kon dunay tawo, partido o hunta nga nag-isip nga siya o sila ray dunay katungod pagpakanaog og kamandoan alang sa kaayohang katilingbanon, ug gipamugos sa katawhan. Bisag kinsa gani nga tungod sa iyang konsensya, mosupak o mosalikway sa ilang kasugoan, isipon dayong nagluib sa nasod o sa katawhan. Ang mga Judio, ingon man ang kristohanong baroganan dili makadawat niining matanga sa diyos-diyos. Gawas pa, ang mga nasod ug ang ilang kasundalohan o mga proletaryong institusyon anaa unta isip pamaagi aron moalagad sa katilingban sa tibuok kalibotan ug sa kalinaw. Kini gimugna sa mga tawong nakamatngon sa kagawasan.

mga Judio. Nagpuasa sila ug nagbakho uban sa tumang kaguol. Daghan kanila ang natulog nga nagsul-ob og sako binutangan ug abo ang ilang ulo.

⁴Gipahibalo si Rayna Ester sa iyang mga sulugoon ug sa alagad nga lalaki nga kinapon bahin kang Mardoqueo. Tungod sa iyang kaguol, gipadad-an niya si Mardoqueo og mga sapot aron isul-ob puli sa sininang sako, apan wala kini mosugot. ⁵Gipatawag niya ang lalaking kinapon nga si Hatac ug gipapangutana sa hinungdan sa mga nahitabo kang Mardoqueo.

⁶Giadto ni Hatac si Mardoqueo sa plasa atubangan sa ganghaan sa hari ⁷ug misugilon si Mardoqueo sa tanang nahitabo. Gibutyag usab ang insaktong kantidad sa kwarta nga gisaad ni Aman nga ibayad alang sa paglaglag sa mga Judio. ⁸Unya, iyang gihatagan si Hatac og kopya sa sugo aron ikapakita ug ipasabot kang Ester ug gisultihan nga hangyoon si Ester pag-adto sa hari aron pagpakiluoy alang sa iyang katawhan.

⁹Mibalik si Hatac kang Ester ug misugilon sa gisulti ni Mardoqueo. ¹⁰Mitubag si Ester. Gipadala niya kang Hatac ang mensahe alang kang Mardoqueo nga nag-ingon: ¹¹“Ang tanang ulipon sa hari ug katawhan sa probinsya nakahibalo nga ang tanang lalaki ug babaye nga moadto sa hari mamatay, gawas kon ihatag kaniya sa hari ang kinabuhi pinaagi sa pagtunol sa bulawang baston. Apan wala ako tawga pag-adto sa hari sulod sa 30 ka adlaw na karon.”

• ¹²Pagkadawat ni Mardoqueo sa mga pulong ni Ester, ¹³iyang gipadala

kining tubag: “Ayaw pagdahom nga maluwas ka kay anaa ka na sa palasyo sa hari. ¹⁴Kon magpakahilom ka karon, ang kaluwasan sa mga Judio moabot gihapon gikan sa laing dapit. Ikaw ug ang pamilya sa imong amahan malaglag. Kinsay nasayod – tingali nahiabot ka sa trono alang gayod niini nga kahimtang.”

¹⁵Gipadala ni Ester ang balos: ¹⁶“Lakaw, tapoka ang tanang Judio sa Susa. Pagpuasa kamong tanan alang kanako. Ayaw kamo og kaon o inom sulod sa tulo ka adlaw. Ako ug ang akong mga sulugoon magpuasa usab. Unya, adtoon ko ang hari bisan supak sa balaod. Kun mamatay ako tungod niini, nan mao kini ang matuman.”

¹⁷Milakaw si Mardoqueo ug gibuhat ang gisugog ni Ester.

Ang pag-ampo ni Mardoqueo

13 ⁸Sa iyang paghandom sa tanang gibuhat ni Yahweh, nag-ampo siya sa pag-ingon:

⁹Yahweh, Hari ug Diyos sa tanan, ang tanang butang anaa ubos sa imong gahom. Walay makababag kanimog ug sa imong kabubut-on pagluwas sa Israel.

¹⁰Ikaw ang nagbuhat sa langit ug yuta, sa tanang katingalahan ubos sa langit. ¹¹Ikaw ang Diyos sa tanan – walay makababag kanimog, Yahweh.

¹²Nakahibalo ka sa tanang butang, O Yahweh; nakahibalo ka nga walay kamabugabungalon, kagarboso o kaarogante sa akong pagbuhat niini: sa pagdumili ko pagyukbo sa garbosing Aman. ¹³Andam akong mohalok sa iyang tiil alang sa kaluwasan sa Israel.

• **4.12** Sa lisod nga mga kahimtang, kanunay daghang mga tawo nga nahamutang sa maayong pwesto, ang buot moluwas sa kaulingon o sa ilang mga trabaho. Ug mas palabihon pa nila ang pagpakahilom imbis moduyog-ambit sa mga gidaugdaog o nabiktima sa paglapas sa tawhanong katungod ug dignidad. Dugang pa, ang ilang lapad ug lawom nga kasayoran bahin sa ilang tinooan naghatag kanila og ika-pangatarungan sa ilang pagpaka-

hilom. Mao man ngani nga si Mardoqueo wala magpanuko sa pagpahinumdong kang Ester sa iyang responsabilidad.

Pagpuasa kamong tanan alang kanako. Dako ang pagsalig ni Ester nga ang mga pagampo sa iyang katawhan maghatag kaniya og kaisog sa pag-atubang sa kakuyaw. Sama sa gibuhat ni Mardoqueo, nakasabot usab si Ester nga dili motugot ang Diyos nga mawagtang ang iyang katawhan.

¹⁴ Apan ako kadtong gihimo aron dili mabutang ang himaya sa tawo ibabaw sa himaya sa Diyos. Dili ako moyukbo ni bisag kinsa gawas kanimo, O Yahweh. Dili tungod sa garbo nga wala ako moyukbo.

¹⁵ Ug karon, Yahweh, Diyos, ang Hari, ang Diyos ni Abraham, luwasa ang imong katawhan. Ang among mga kaaway naglaraw sa among kadaotan. Nagtinguha sila paglaglag sa kabilin nga imo sukad pa sa sinugdanan.

¹⁶ Ayawg pasagdi ang imong kabilin nga imong gilukat sa Ehipto alang sa imong kaugalingon.

¹⁷ Dungga ang akong pangamuyo; kaloy-i ang imong kabilin. Pulihi ang among kasubo og kalipay, aron mabuhi kami nga mag-awit sa pagdayeg sa imong ngalan, O Yahweh. Ayawg tak-oma ang baba sa nagdayeg kanimo.

¹⁸ Ang Israel nagsangpit sa tibuk nilang kusog kay nag-atubang man sila sa kamatayon.

Ang pag-ampo ni Ester

14¹ Puno sa kakuyaw tungod sa kahadlok sa kamatayon, si Rayna Ester midangop usab kang Yahweh. ² Gihubo niya ang nindot nga sapot ug nagsul-ob sa sinina sa kaguol ug pagbangotan. Inay mga mahalong pahumot, gidihogan niya ang iyang ulo og lapok ug abo. Gipaubos niya pag-ayo ang iyang kaugalingon. Wala niya isul-ob ang iyang nindot ug mahalong mga alahas. Gipasagdan niya nga magkalag ang buhok. ³ Unya, nag-ampo siya kang Yahweh, Diyos sa Israel.

⁴ Akong Ginoo, among Hari, ang bugtong Diyos, tabangi ako. Nag-inusara ako ug walay laing makatabang kanako gawas kanimo. Pinaagi sa kaugalingong kabubut-on, akong gitahan ang akong kinabuhi.

⁵ Sa bata pa ako, nadungog sa mga tawo sa yuta ug sa akong kagikanan nga imong gipili ang Israel gikan sa tanang katawhan, ug ang

among ginikanan gikan sa among kagikanan aron mahimo nga imong kabilin hangtod sa hangtod. Nahibaloan ko usab nga gibuhat mo kanila ang tanan nimong gisaad.

⁶ Apan nakasala kami. Tungod niini imo kaming gitugyan sa among mga kaaway. ⁷ Among gisimba ang ilang mga diyosdiyos, apan ikaw, O Yahweh, ang matarong.

⁸ Ug karon dili pa igo kanila ang among gidangatan, naghimo silag kasabotan uban sa ilang diyosdiyos ⁹ aron mawagtang ang imong gisugo, mawala ang imong kabilin, ¹⁰ matak-om ang baba nga nagdayeg kanimog ug malumos ang himaya sa imong balay ug altar. Hinuon, ilang gipasagdan nga magdayeg ang mga pagano sa walay pulos nga mga diyosdiyos. Gipakadiyos nila hangtod sa hangtod ang tawhanong hari.

¹¹ Ayawg ihatag ang imong setro, O Yahweh, sa binuhat nga dili makitawhanon. Ayaw sila pabiay-biaya sa among kapildihan. Isumbalik kanila ang kaugalingon nilang laraw. Himoa nga sanglitanan ngadto kaniya nga naglaraw batok kanamo. ¹² Hinumdomi kami, O Yahweh. Ipadayag ang imong kaugalingon sa panahon sa katalagman. Tagai ako og kaisog, Hari sa mga diyosdiyos ug Ginoo sa tanang gahom. ¹³ Himoa nga madanihon ang akong mga pulong inig-atubang ko sa liyon. Pabatoka ang iyang kasingkasing sa among kaaway aron kining naulahi ug ang ilang kaabin matapos.

¹⁴ Luwasa kami pinaagi sa imong kamot. Tabangi ako nga nag-inusara ug walay lain nga makatabang kanako gawas kanimo, O Yahweh.

¹⁵ Nakahibalo ka sa tanan. Nakahibalo ka nga akong gikasilagan ang dungog nga naangkon sa daotan nga pamaagi, nga akong gikaligutgotan ang katre sa mga dili tinuli ug sa uban pang langyaw. ¹⁶ Nakahibalo ka nga ania ako dinhi nga pinugos, nga akong gikasilagan ang mga dayan-

dayan sa akong magarbohong kahintang, nga gibutang sa akong ulo, inigpakita ko sa tanan. Sama sa hugaw nga trapo, ako kining gikaligtogotan. Wala ko kini isul-ob kon wala ako sa atubangan sa kadaghanan.

¹⁷Ug ang imong sulugoon wala makakaon sa lamesa ni Aman, ni malipay sa harianong mga bangketi, ni makainom sa bino nga ilang gihalad sa mga diyosdiyos. ¹⁸Wala usab malipay ang imong sulugoon gikan sa adlaw sa pag-abot niya dinhi hangtod karon, gawas diha lang kanimo, Yahweh Diyos ni Abraham.

¹⁹O Yahweh, mas gamhanan ka sa tanan, dungga ang tingog sa nawad-an sa paglaom. Luwasa kami sa gahom sa makasasalang mga tawo. Luwasa usab ako sa akong kahadlok.

Si Ester miatubang sa Hari

15 ¹Gitapos ni Ester ang iyang pag-ampo sa ikatulong adlaw. Gihubo niya ang iyang sapot sa penitensya ug gisul-ob ang harianong bisti. ²Sa kasanag sa panagway human sa pagsangpit sa manggialamon ug manluluwas nga Diyos, milakaw siya nga nagpauban sa duha niya ka sulugoon. ³Misandig siya sa usa kanila aron makakuha og suport. ⁴Ang usa nagsunod nga naggunit sa ikog sa iyang saya. ⁵Bisag mibagtok ang iyang kasingkasing sa kahadlok, masilakon siyang tan-awon sa hingpit niyang kaanyag.

⁶Pag-agi niya sa usa ka pultahan

ngadto sa lain, miabot siya atubangan sa hari nga naglingkod sa trono. Makapataha ang kinatibuk-an sa kaharianon. Ang iyang bisti napuno sa bulawan ug sa mahalong mga bato. ⁷Pagtan-aw niya, namula ang iyang nawong sa kasuko. Mikurog ang rayna ug nangluspad. Busa, misandig siya sa abaga sa iyang sulugoon.

⁸Unya, gipulihan sa Diyos ang kasuko sa hari, sa kalumo. Nakuyawan kini ug mitindog gikan sa iyang trono. Gisapwang niya si Ester sa iyang mga bukton ug gialam-alaman sa malumo nga mga pulong: ⁹“Unsay imong tuyo, Ester?” miingon siya. “Imo akong igsoon. Pagmadasigon. ¹⁰Dili ka mamatay. Ang akong kasugoan alang lang sa ordinaryong mga tawo. ¹¹Dali, pakig-istorya nako.” ¹²Giisa niya ang bulawang baston ug gidaitol sa liog ni Ester. Unya, iya siyang gigakos.

¹³Miingon si Ester: “Akong agalon, nakit-an ko ikaw nga sama sa anghel sa Diyos ug mikurog ako sa kahadlok. ¹⁴Makapataha kang tan-awon bisag puno ka sa kaluoy.” ¹⁵Apan nakuyapan siya samtang nagsulti. ¹⁶Nahasol pag-ayo ang hari. Ang iyang mga sulugoon nangingkamot pagpabalik sa panimuot ni Ester.

5 ³Nangutana ang hari: “Unsay imong tuyo Rayna Ester? Tug-ani ako sa imong gustong ihangyo. Bisag katunga pa sa akong gingharian, akong ihatag kanimo.” ⁴Mitubag si Ester: “Kon makapahimuot kanimo,

• **15.1** Niining bahina sa teksto, si Hari Asuero gihulagway nga susama og diyos. Apan mao mismo kining hari ang gipanghimaraot ni Ester sa miaging ulohan.

Mao kini ang hinungdan nganong sayon ra sa mga pagano ang pagsugot sa ilang mga hari, kay gipakadiyos man gayod sila. Maoy hinungdan nga imbis supakon unta sila sa mga Judio, gipasobrahan hinoon sila pagdayeg aron dili sila lutoson. Apan ang gibuhat nila sama ra nga sila nagdula, kay alang kanila ang gilitik sa akong mga ngabil bahin niining hari sa Persia, gilitik nako sa akong kasingkasing alang sa akong Ginoo” (basaha ang sama niini sa Judit 12:14).

Kining pag-istoryahanay tali ni Ester ug Asuero gisulat sama og samingay: gipakapersona ni Asuero ang Makagagahom nga Hari ug midawat siya sa gitanyag nga pagtoo ni Ester. Gidawat niya si Ester sama sa igsoong babaye – usa ka butang nga posibleng wala damha ni Ester. Ang Diyos wala makaantos nga molantaw sa kahingawa si Ester, ug mihatag sa kaluwasan sa iyang katawhan.

Masabtan dayon nato dinhi kun ngano nga ang Simbahan, diha sa pagdayeg kang Maria, naghinomdom sa mga pulong sa basahon ni Ester: kay diha sa kiliran ni Cristo, si Maria, ang nagpataliwala alang kanato.

kamahalan, tambong uban ni Aman sa bangketi nga akong giandam karong adlawa.”⁵ Misugo dayon ang hari: “Tawga si Aman aron matuman ang gipangayo ni Ester.”

Busa, ang hari ug si Aman nangadto sa bangketi nga giandam ni Ester.⁶ Dihang nanginom na sila og bino, gipangutana na usab sa hari si Ester: “Unsay buot nimong pangayoon? Sulti kay ihatag ko kana kanimo. Unsay imong pangayoon? Bisag katunga pa sa akong gingharian akong ihatag.”

⁷ Mitubag si Ester: “Mohangyo ko:

⁸ Kon makaangkon na ako og pagtugot gikan kanimo, ug kon makapahimuot kanimo ang paghatag kanako sa akong pangayoon, tambong uban ni Aman ugma sa laing bangketi nga akong andamon. Unya, tubagon ko ang imong pangutana.”

⁹ Mipauli si Aman nianang adlawa nga malipayon ug gaan kaayo ang paminaw. Apan pagkakita niya kang Mardoqueo sa harianong ganghaan nga wala motindog ni magpakitag kahadlok kaniya, napuno siya sa kalagot.

¹⁰ Apan, wala kini niya ipakita. Mideretso siya sa iyang balay ug gipatawag ang mga higala ug ang asawa nga si Zeres.

¹¹ Human ipasigarbo ang daghan niyang katigayonan, ang daghang mga anak ug ang pagpataas sa posisyon nga nadawat niya gikan sa hari,

¹² miingon siya: “Bisan si Rayna Ester walay laing gidapit gawas kanako pagtambong uban sa hari sa bangketi nga iyang gihatag. Ug gidapit na usab ako ugma uban gihapon sa hari.

¹³ Apan walay makapatagbaw kanako samtang makit-an ko kanang Judio, si Mardoqueo, nga maglingkod sa ganghaan sa hari.”

¹⁴ Ang iyang asawa nga si Zeres ug ang tanan niyang higala miingon: “Pagpabuhat og 50 ka sikong bitayanan. Sa buntag hangyao ang hari nga bitayon si Mardoqueo. Unya, tambong sa bangketi nga malipayon uban sa hari.” Nalipay si Aman sa maong sug-

yot. Gipatindog niya ang maong bitayanan.

Naulawan si Aman atubangan ni Mardoqueo

6¹ Kay wala man makatulog ni-anang gabhiona ang hari, gipakuha niya ang Libro sa kasaysayan. Nagsugo siya nga basahon ang nasulat sa panahon sa iyang pangatungdanan.² Miabot siya sa bahin diin gibutyag ni Mardoqueo ang laraw pagpatay kaniya, ang laraw sa duha ka gwardiya sa ganghaan, si Bigtan ug Teres.³ Ang hari nangutana: “Unsang gantiha ang nadawat ni Mardoqueo sa iyang nabuhat?” Ang mga sulugoon sa hari mitubag: “Wala, kamahalan.”

⁴ Sa laing bahin, si Aman nga gustong makig-istorya sa hari kabahin sa pagbitay kang Mardoqueo sa bitayanan, nakasulod na sa gawas nga bahin sa korte. “Kinsay anaa sa korte?” nangutana ang hari.⁵ Ang iyang mga sulugoon mitubag: “Si Aman, nagtindog siya sa korte.” Mimando ang hari: “Pasudla siya.”

⁶ Pagsulod ni Aman, ang hari nangutana: “Unsay angayan buhaton alang sa buot pasidunggan sa hari?”

Naghunahuna si Aman sa kaugalingon: Kinsa kaha ang buot pasidunggan sa hari? Ako lang.⁷ Busa mitubag siya: “Alang sa gustong pasidunggan sa hari,⁸ ipadala ang mga harianong bisti nga gisul-ob sa hari ug ang kabayo nga iyang gisakyan uban sa harianong dayandayan sa iyang ulo.⁹ Ihatag ang mga bisti ug ang kabayo sa usa sa labing dungganang opisyal sa hari. Siya ang mosul-ob niini ngadto sa buot pasidunggan sa hari. Unya, dad-on siya sa kadalanan nga magsakay sa kabayo ug ipahibalo sa tanan: “Mao kini ang angayan nga buhaton alang sa tawo nga buot pasidunggan sa hari.”

¹⁰ Mimando ang hari: “Pagdalil! Kuhaa ang mga bisti ug ang kabayo. Bu-hata ang imong giingon sa Judio nga

ginganlag Mardoqueo nga naglingkod sa ganghaan sa hari. Ayawag kalimti bisag unsa sa imong gisulti.”

¹¹ Gikuha ni Aman ang mga bisti ug ang kabayo. Iyang gipasul-ob kini kang Mardoqueo ug gidala sa kadalan nga nagsakay sa kabayo ug gipahibalo sa katawhan: “Mao kini ang angayan nga buhaton alang sa buot pasidunggan sa hari.”

¹² Pagkahuman mibalik si Mardoqueo sa ganghaan sa hari. Ug nagdali pagpauli si Aman nga napakyas pagayo. ¹³ Gisultihan niya ang iyang asawa ug ang tanang higala sa nahitabo. Giingnan siya: “Kon si Mardoqueo nga nagsugod sa imong kaparotan, usa ka Judio, dili ka gayod makabuntog kaniya. Maparot ka.” ¹⁴ Samtang nagsultihanay pa sila, ang mga lalaking kinapon nga alagad sa hari ning-abot. Gidali nila pagdala si Aman sa bangketi nga giandam ni Ester.

Ang bangkete nga giandam

7 ¹ Ang hari ug si Aman nanambong sa bangketi nga giandam ni Ester. ² Gipangutana na usab si Ester sa hari samtang nanginom sila sa bino: “Bisag unsa ang imong pangayoon, Rayna Ester, akong ihatag. Bisag unsa ang imong gikinahanglan matuman, bisag katunga pa sa akong giingharian.”

³ Mitubag si Rayna Ester: “Kon madawat nako ang imong kaayo, O hari, ug kon nakapahimuot ako kani-mo, kamahalan, ihatag kanako ang akong kinabuhi ug ang kinabuhi sa akong katawhan. Kini ang akong pangayoon ug ihangyo alang kanako ug sa akong katawhan. ⁴ Gitugyan na kami sa kadaot, sa kamatayon ug kala-glagan. Kon gibaligya pa lang kami

nga mga ulipong lalaki ug babaye, magpakahilom lang unta ako. Ang among katagman dili kaayo bug-at nga kapildihan alang sa hari.”

⁵ Nagutana si Hari Asuero kang Ester: “Kinsa ug hain man ang tawo nga nakaako pagbuhat sa ingon?” ⁶ Mitubag si Ester: “Ang daotang si Aman. Kaaway siya!”

Nianang tungora, nahadlok pagayo si Aman. ⁷ Mibiya ang hari sa bangketi nga nasuko ug miadto sa hardin. Apan nagpabilin si Aman aron paghangyo kang Rayna Ester sa iyang kinabuhi. Nasayod siya nga nakahukom na ang hari sa iyang kamatayon.

⁸ Pagbalik sa hari sa bangketi gikan sa hardin, miambak si Aman sa katre nga gisandigan ni Ester. Ang hari miingon: “Pahimuslan ba niya ang rayna bisan sa akong atubangan ug kaugalingong panimalay?”

Mao pa gani pagsulit sa hari, gitabonan na sa iyang mga sulugoon ang nawong ni Aman. ⁹ Si Harbona, usa sa mga kinapon nga lalaking alagad sa hari miingon: “Nagpatindog kining tawhana og 50 ka sikong bitayanan alang kang Mardoqueo nga nagbutyag sa laraw nga nakaluwas sa kinabuhi sa hari. Nagbarog ang bitayanan sa iyang balay.”

Miingon ang hari: “Maayo, bitaya siya didto.” ¹⁰ Busa, gibitay si Aman sa bitayanan nga iyang giandam alang kang Mardoqueo. Ug nawala ang kasuko sa hari.

8 ¹ Niana gihapong adlaw, gihatag ni Hari Asuero kang Rayna Ester ang balay ni Aman, ang kaaway sa mga Judio ug gipasulod si Mardoqueo sa atubangan sa hari. Gibutyag na ni Ester kun ig-unsang siya ni Mardoqueo. ² Unya, gikuha sa hari ang singsing nga iyang gibawi kang Aman ug

• **7.1** Ang Diyos motabang sa mangayo kaniya, apan kinahanglan usab nga gamiton nato ang kaugalingong mga tinubdan ug mga hiyas. Misalig si Ester sa Diyos, apan gigamit niya ang hiyas sa pagpanimpo ug ang tanang kinahanglanon nga taktika aron ang gilaraw sa Diyos alang kaniya dili mapakyas.

Ang kasaysayan nagpakita nga si bisan kinsa nga mga gamhanan ang molutos sa katawhan sa Diyos, dili gayod mogula nga madaogon.

Dili lisod alang kanato ang paglantaw sa binali nga pamaagi sa manunulat niining basahon aron makita ang mga bantogang hari nga puno sa kapritso ug pagpakaaron-ingnon.

gihatag kang Mardoqueo, ang gitudlo ni Ester pagdumala sa balay ni Aman.

³Sa makausa pa nakahigayon na usab si Ester pagpakig-atubang sa hari. Nagbakho siya ug mihapa sa iyang atubangan. Iya siyang gihangyo pagsanta sa daotang laraw ni Aman nga Agagita batok sa mga Judio. ⁴Gitunol kaniya sa hari ang bulawang baston. Mitindog siya sa iyang atubangan ug miingon:

⁵“Kon makalipay kanimo, kamahalan, kon nakapahimuot ako sa imong mata ug nakaangkon akog grasya kanimo, ug kon nakahunahuna ka nga maayo kining buhaton, ipakanaog ang kasuguan nga magwagtang sa mando nga anaa sa mga sulat ni Aman, anak ni Amedata. Iya kining gisulat aron pagdaot sa mga Judio sa tanang hariangong probinsya. ⁶Unsaon ko man pag-antos nga magsud-ong sa paglaglag sa akong katawhan, ang pagpuo sa akong kaliwat?”

⁷Miingon ang hari kang Rayna Ester ug Mardoqueo, ang Judio: “Gipabitay ko na siya sa bitayanan tungod sa paglaraw batok sa mga Judio. ⁸Makasulat na kamo og kasuguan karon sumala sa inyong gusto kabahin sa mga Judio. Gamita ang ngalan sa hari ug selyohi sa hariangong singsing. Ang tanang dokumento nga nasulat sa ngalan sa hari ug giselyohan sa iyang singsing dili na mabakwi.”

⁹Niana dayong adlawa, gipakuha ang mga kalihim sa hari. Ika-23 kadto ka adlaw sa ikatulong bulan, ang Sivan. Nagsulat sila og kasuguan sumala sa gidiktar ni Mardoqueo alang sa mga Judio, sa mga probinsya, mga gobernador ug mga opisyal sa 127 ka probinsya gikan sa India hangtod sa Etiopia; alang sa kada probinsya sa kaugalingong sinulatan, sa tanang katawhan sa kaugalingong pinulongan ug sa mga Judio sa kaugalingong sinulatan ug pinulongan. ¹⁰Ang nasulat sa ngalan sa hari ug giselyohan sa iyang singsing gidala sa mga mensahero nga nagsakay sa mga tulin kaayong kabayo nga gialimahan alang gayod sa hari.

¹¹Ang kasuguan sa hari naghatag og katungod sa mga Judio sa kada syudad pagtapok ug pagpanalipod sa kaugalingon; pagpatay, pagdaot ug pagpapas sa bisag unsang armadong grupo sa bisag unsang nasod o probinsya nga moataki kanila ug sa ilang mga babaye ug anak ug mangawat

sa ilang kabtangan. ¹²Gituman ang maong sugo sa tanang probinsya ni Hari Asuero sa ika-13 ka adlaw sa ika-12 ka bulan, ang Adar. ¹³Ang kopya sa maong sugo nga himoong balaod sa kada probinsya gimantala alang sa tanang katawhan aron maandam ang mga Judio pagpanimalos sa ilang mga kaaway.

¹⁴Tungod sa mando sa hari, naaghat ang mga mensahero pagdali. Nanakay sila sa mga kabayo sa hari. Ang maong kasuguan gipakanaog sa kota sa Susa.

¹⁵Mibiya si Mardoqueo sa atubangan sa hari nga nagsul-ob sa hariangong sapot nga puti ug asul. May korona siya nga bulawan ug kupo nga morado ug pinong lino. Dihay kasaulogan sa syudad sa Susa. ¹⁶Alang sa mga Judio, panahon kadto sa pagpasigarbo ug kamaya, sa dungog ug sa kadaogan. ¹⁷Bisag asang probinsyaha o syudad diin gibasa ang kasuguan sa hari, nagmaya ug nagsaulog ang mga Judio. Daghang katawhan sa ubang nasod ang napuno sa kahadlok sa mga Judio.

16 * ¹Mao kini ang texto sa sulat: “Ang gamhanang Hari Asuero, alang sa pangulo sa mga probinsya, sa mga gobernador ug sa tanan natong matinuorong sakop, sa 127 ka probinsya gikan sa India hangtod sa Etiopia: Mga pangumosta!

²Kon magkadako ang pagpasidungog sa pipila ka tawo tungod sa kamanggihatagan sa ilang mga amo, magkadako usab ang ilang garbo. ³Ang nagpasigarbo man sila sa ilang gahom ug wala silay katakos sa ilang katungdanan, nagtinguha sila sa pagpasakit sa atong mga sakop. Naglaraw pa gani sila batok sa kaugalingong mga amo. ⁴Giwagtang nila ang kamapasalamatan sa ilang kasingkasing. Nadala sila sa panghambog sa wala makahibalo unsay kamaayo. Ilang nahunahanan nga makai-kyas sila sa hustisya sa Diyos nga sa kanunay nagalantaw sa tanan.

⁵Kanunay usab mahitabo nga ang anaa sa kagamhanan mahaylo sa mga higala nga gisaligan pagdumala sa kalihokan sa katawhan. Nagkonsabo sila pagpabanaw sa inosenteng dugo ug naapil sa pagpahamtang sa katalagman nga wala nay makatabang. ⁶Bisan ang mga hari nga maayo og tinguha nahisugamak sa mga limbongan.

• **16.1** Sa usa ka paagi, kining sulat mahimo usab nga mokompleto sa una natong gibasa sa ulohan 13. Ang hari nagpakita og pagdapig sa mga Judio, tugbang niadtong una, diin gisugo niya nga ipapatay silang tanan. Hinoon dili kini iyang sayop: si Aman mao ang miingla sa hari. Dili lisod alang kaniya ang pagbakwi sa una niyang kamandoan. Gani, kining kausaban maoy nagpamatuod nga naghupot usab siyang kaalam aron pagtul-id sa mga sayop sa uban.

Gipakita pag-usab dinhi sa tagsulat niining basahon ang kaboang ug kataphaw sa bantogang mga tawo, kinsa magpatoo kanunay sa katawhan nga kon mawala siya, magkaguli-ang sila. Kon tinguha niining basahona ang pagpakita sa kaayo sa Diyos ngadto sa iyang katawhan, gipanghimaot o gipagamay usab dinhi ang pagsimba og mga dagkong tawo o opisyal nga pinaluyohan sa mga diktador.

⁷ Ang mga daotang binuhatan kaniadto gihimo gihapon hangtod karon sa atong mga opisyal nga walay pulos. Makit-an kini sa mga talaan. ⁸ Apan paninguhanon nato nga mahimong pinuy-anan sa kalinaw ang atong gingharian alang sa tanan sa uma-abot nga mga adlaw. ⁹ Ato kining kab-oton pinaagi sa paghimo og bag-ong mga pali-siya ug paghatag og hustisya sa tanang panghitabo nga moabot kanato.

¹⁰ Panangliitan si Aman nga anak ni Amedata, taga Macedonia siya, langyaw sa dugo sa taga Persia. Wala siyang gamay nga kaluoy, apan giayo siya pagtagad. ¹¹ Tungod sa maayong kabubut-on sa tanang nasod, ato siyang gitudlo nga “amahan”. Kay ikaduha man siya og ranggo sa hari, kitang tanan nangyukbo sa iyang atubangan. ¹² Apan ang iyang kaaroganti mituyok sa iyang ulo. Naglaraw siya paghikaw kanato sa atong gingharian ug pagkutlo sa atong kinabuhi. ¹³ Naglaraw siya sa kadaotan ni Mardoqueo, atong manluluwas ug makanunayong magtabang; ni Ester, ang walay sala ug harianong kapikas sa gingharian; ug sa tanan nilang kaliwat. ¹⁴ Naghuna-huna siya nga pinaagi sa iyang plano, masakop kita niya nga walay manalipod. Sa ingon, mabalhin ang pagmando gikan sa taga Persia ngadto sa taga Macedonia.

¹⁵ Apan nakit-an namo nga ang mga Judio nga gitakda na nga puohon niining tawo nga makasasala, dili diay daotan. Gimandoan sila sa labing husto nga mga balaod. ¹⁶ Mga anak sila sa Labing Gamhanan, ang halangdon ug buhing Diyos, nga nagpauswag sa atong gingharian alang kanato ug sa atong kagiklanan.

¹⁷ Busa, ayaw hatagi og pagtagad ang sulat nga gipadala ni Aman nga anak ni Amedata. ¹⁸ Siya mismo ug ang tibukon niyang pamilya gibitay sa ganghaan sa Susa. Ang Diyos nga nagmando sa tanan, mihatag kaniya sa angayan nga silot.

¹⁹ Pagbutang og kopya niining maong sulat sa tanang publikong lugar. Tagai ang mga Judio sa kagawasan pagpakabuhin sumala sa kaugalingon nilang balaod. ²⁰ Tabangi sila batok sa nagplano pag-ataki kanila sa ika-13 ka adlaw sa ika-12 ka bulan nga mao ang Adar. ²¹ Kay ang Ginoo nga nagmando sa tanan, naghimo niini nga adlaw sa kalipay alang sa pinili niyang katawhan, imbis adlaw sa kadaot.

²² Busa, kinahanglang saulogon ninyo kining adlaw uban sa dakong kalipay nga usa sa gitakda ninyong mga pyesta. ²³ Gi-

kan karon ug hangtod mahimo na kining kasaulogan alang kanato ug sa mga matitud-anon nga taga Persia. Alang sa naglaraw batok kanato, mahimo kining magpanumudum sa kadaotan nga ilang nahimo.

²⁴ Ang tanang syudad ug nasod nga dili motuman sa maong kasugoan laglagon pinaagi sa espada ug kalayo. Wala nay magi dinhi nga mga tawo, hayopan ug langgam.”

9 ¹ Pag-abot na sa adlaw sa pagtuman sa sugo sa hari, ang ika-13 adlaw sa ika-12 ka bulan, ang Adar, nagtoo ang mga kaaway sa mga Judio nga ila na silang nalaglag. Ang sukwahi maoy nahitabo. Ang mga Judio nagmadaogon batok sa mga kaaway. ² Sa mga lungsod sa tanang probinsya ni Hari Asuero, nagtapok ang mga Judio aron pagsulong sa nagtinguha sa ilang kalaglagan. Apan walay nakaako pagpakigbatok kanila kay gikahadlok man sila sa tanang lungsoranon. ³ Gani, ang tanang opisyal sa mga probinsya, ang mga pangulo sa mga teritoryo, ang mga gobernador ug ang mga administrador sa hari nagpalayo sa mga ⁴ Judio tungod sa ilang kahadlok kang Mardoqueo, nga nahimo nga gamhanan ug dungganan dili lang sa palasyo kun dili, sa tanang kalungsoran.

⁵ Giataki sa mga Judio ang ilang mga kaaway. Gipatay nila sila sa espada. Gibuhat nila ang buot buhaton nila sa ilang gikasilagan. ⁶ Sa Susa lang, nakapatay sila og 500 ka tawo. ⁷ Ila usab napatay si Parsandata, Dalfon, Aspata, ⁸ Porata, Adalia, Aridata, ⁹ Parmasta, Arisai, Aridai ug Yezata. ¹⁰ Ingon man ang 10 ka anak nga lalaki ni Aman, anak ni Amedata ug kaaway sa mga Judio. Apan wala nila hilabti ang mga bihag.

¹¹ Niana dayong adlaw, ang gidaghanon sa napatay sa Susa gitaho sa hari. ¹² Ug misulti siya kang Ester: “Ang mga Judio nakapatay sa 500 ka tawo ug sa 10 ka anak nga lalaki ni Aman sa Susa lang. Hunahunaa unsa pa kaha ang ilang mabuhat sa ubang lungsod! Apan hatagan ka gihapon sa imong pangayoan. Ang imong gihangyo matuman.”

¹³ Mitubag si Ester: “Kon makapahimuot kini sa hari, tugoti ang mga Judio sa Susa pag-tuman sa mando karon, ipabitay ang 10 ka anak nga lalaki ni Aman sa bitayanan.”

¹⁴ Ang hari misugog nga buhaton kini. Ang sugo pagpatay gipandangat sa Susa. Ang 10 ka anak nga lalaki ni Aman gibitay. ¹⁵ Sa ika-14 ka adlaw sa bulan sa Adar, ang

• **9.1** Lisod natong masabtan nga kining kabangis nga gisaysay sa basahon, gibuhat sa mga Judio sa ngalan sa Diyos, ug ubos sa hangyo ni Ester nga babayeng diyosnon.

Bunga kini sa panghunahuna sa maong pahon: ang midaog nga Diyos, mao ang ma-

tudog nga Diyos ug ang sukdanan sa kadaogan makita pinaagi sa kadaot nga naangkon sa mga kaaway. Ang katuyoan ni Ester mao ang pagpakita nga si Yahweh ang matuod nga Diyos. Gigamit usab kini nga katarongan ni Ahior sa iyang pagsulti kang Holopernes (Jdt 5:5-21).

mga Judio sa Susa nagtapok na usab ug gipamatay ang 300 ka lalaki, apan sa gihapon, wala nila hilabti ang mga bihag.

¹⁶ Ang ubang Judio sa kalungSORAN sa hari nagtigom usab aron pagpanalipod sa kaugalingon ug pag-abog sa mga kaaway. Gipatay nila ang 75,000. Apan wala nila hilabti ang mga kinawat nga kabtangan. ¹⁷ Nahitabo kini sa ika-13 nga adlaw sa bulan sa Adar. Ang mga Judio mipahulay sa ika-14 ka adlaw, gihimo nila ang maong adlaw nga kasaulogan ug paghudyaka.

¹⁸ Ang mga Judio sa Susa hinuon, nagtigom sa ika-13 ug 14 ug mipahulay sa ika-15. Gihimo kini nila nga adlaw sa kasaulogan ug paghudyaka. ¹⁹ Busa, ang banikanhong mga Judio dunay lahi nga adlaw sa pahulay ug pagsaulog. Gihimo kini sa ika-14 ka adlaw sa bulan sa Adar kanus-a magpadad-anay sila ug gasa sa usag-usa.

²⁰ Gisulat kining panghitabo ni Mardoqueo. Nagpadala siya ug sulat sa mga Judio sa tanang kalungSORAN ni hari Asuero, duol ug layo. ²¹ Gimandoan sila nga magsaulog kada tuig, sa ika-14 ug 15 sa bulan sa Adar. ²² Mao kini ang mga adlaw pag-abog sa mga Judio sa ilang mga kaaway ug ang bulan nga unta ilang ikagulo nahimong kalipay; ang pagbangotan nahimong pagsadya. Tahoron nila kining adlaw sa pagsaulog ug paghudyaka. Mga adlaw paghinatagay ug gasa sa usag-usa ug gasa sa mga pobre.

²³ Miuyon pagtamod ang mga Judio sa maong kasaulogan kada tuig nga gisugo sa sulat ni Mardoqueo. ²⁴ Si Aman, anak ni Amedata, ang Agagita, kaaway sa mga Judio, nagplano paglaglag kanila ug pagbutang sa pur o sa resulta sa ripa alang sa ilang kadaotan. ²⁵ Apan, sa dihang nakigkita si Ester sa hari, ang hari naghimog sinulat nga kasugoan. Ang daotang laraw batok sa mga Judio mosumbalik kang Aman. Gipabitay siya lakip ang iyang mga anak nga lalaki. ²⁶ Busa, kining mga adlaw gita-wag ug "Purim", gikan sa pulong nga Pur. Tungod sa sinulat nga kasugoan ug tungod sa unsa sila kaniadto ug sa ilang kasinatian, ²⁷ gibutang sa mga Judio sa kaugalingon ang ilang mga kaliwat, ug ang tanang moapil kanila pagsaulog sa duha ka adlaw sa matag tuig nga dili gayod mapakyas, sa paagi nga gimando ug sa gitakda nga panahon. ²⁸ Gihandom ug gisaulog ang mga adlaw sa "Purim" sa matag pamilya, sa kalungSORAN, sa syudad, sa tanang kaliwatan. Kining mga adlaw dili gayod makalimtan sa ilang mga sumusunod.

²⁹ Si Rayna Ester, anak ni Abigail, uban ni Mardoqueo, ang Judio, misulat nga may hingpit nga awtoridad pagpamatud sa ikaduhang sulat mahitungod sa "Purim".

³⁰ Ang mga sulat gipadala sa tanang Judio

sa 127 ka lungsod sa gingharian ni Asuero. Nagdala kini ug mga panghinaut sa kalinaw ug seguridad alang sa mga Judio. ³¹ Gilakip niini ang pagtamod nila sa adlaw sa "Purim" sa gitakda nga panahon, sumala sa gisugo ni Mardoqueo, ang Judio, ug ni Rayna Ester. Ingon sa gimbut-an sa mga Judio alang sa kaugalingon ug sa ilang kaliwatan pagtuman sa ilang katungdanan sa pagpuga ug pamalandong. ³² Ang mando ni Rayna Ester milig-on sa maong buluhaton ug gisulat sa libro sa kasaysayan.

10 ¹ Si Hari Asuero nagpabuhi sa tibook gingharian lakip ang layong kayutaan. ² Ang tanan niyang gihimo pinaagi sa gahom ug sa kaisog lakip sa tibook asoy sa kabantogan ni Mardoqueo nga gipasidunggan sa hari, nasulat sa kasaysayan sa mga hari sa Media ug Persia. ³ Ikaduha sa ranggo ni Hari Asuero ang Judiong si Mardoqueo. Giila siya sa kadaghanan sa iyang igsoon nga tigpasiugda sa kalinaw ug kabulahan alang sa iyang katawhan.

11 ¹ Miingon si Mardoqueo: "Gikan kini sa akong gidamgo mahitungod niini. Walay usa nga dili matuman, ³ ang gamay nga tinubdan nga nahimong suba, ang kaha-yag, ang adlaw ug ang baba sa tubig. Si Ester ang suba nga gipangasawa sa hari ug gihimong rayna. ⁴ Si Aman ug ako, ang duha ka dragon. ⁵ Ang nagtigom aron paglaglag sa mga Judio mao ang kanasoran. ⁶ Ang nasod sa matarong ang Israel, ang akong katawhan nga misangpit sa Diyos ug naluwas. Oo, si Yahweh ang nagluwas sa iyang katawhan ug mipahilayo kanato sa tanang kadaotan. Ang Diyos mibuhat sa maong mga timaan ug dagkong katingalahan nga wala pa mahitabo sa kanasoran.

⁷ Tungod niini, ang Diyos nag-andam ug duha ka kapalaran. Ang usa alang sa iyang katawhan ug ang usa alang sa tanang kanasoran. ⁸ Ang duha ka kapalaran matuman sa gitakdang panahon. Ang takna ug ang adlaw nga gihikyad sa Diyos sa kanasoran. ⁹ Nahinumdoman niya ang iyang katawhan ug naghatag siya ug hustisya sa iyang kabilin. ¹⁰ Busa, ang Israel magtapok ug magtigom sa kalipay atubangan sa Diyos sa ika-14 ug 15 sa bulan sa Adar. Mosaulog siya niining mga adlaw gikan sa kaliwatan ngadto sa sunod nga kaliwatan.

¹¹ Sa ikauptat ka tuig sa pagmando ni Tolomeo ug Cleopatra, si Dositeo mima-tuod nga pari siya ug Levita, ug ang iyang anak nga lalaki, si Tolomeo, nagdala sa Ehipto sa sulat mahitungod sa "Purim". Gipamatud kini niya nga tiunay ug gihubad ni Lisimaco, anak ni Tolomeo, nga nagpuyo sa Jerusalem.